

Надія Корпач

Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки

Анна Лякішева

Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки

Реінтеграція бездоглядних і безпритульних дітей в соціум в умовах притулку

REINTEGRATION OF NEGLECTED AND HOMELESS CHILDREN IN THE SOCIETY IN TERMS OF SHELTER

Постановка проблеми

Дитяча бездоглядність і безпритульність була і є однією з найболючіших проблем українського суспільства з 1996–1997 рр., відколи в інформаційних, аналітичних матеріалах, науково-практичній літературі та засобах масової інформації з'явилися перші систематизовані матеріали щодо даного явища. Хоча, останнім часом, в Україні спостерігалася тенденція щодо зменшення кількості безпритульних та бездоглядних дітей, проблема залишається доволі гострою. Упродовж 2012 року під час профілактичних рейдів було виявлено 15 988 бездоглядних дітей, а в притулках впродовж цього року перебувало 7 298 дітей. Основними причинами потрапляння у притулки були: вилучення дітей з сім'ї – 4 297 дітей; самовільне залишення сім'ї – 1 891 дитина; самостійне звернення – 450 дітей; самостійне залишення інтернатних закладів – 182 дитини; знайдені на вулиці – 178 дітей; внаслідок фізичного насильства – 50 дітей; залучення до найгірших форм дитячої праці (порно-секс бізнесу, експлуатації) та торгівлі дітьми – 7 дітей; з ряду

інших причин – 243 дитини. Варто зазначити, що кожна четверта бездоглядна дитина – це дитина із зовні благополучних сімей (Захист дітей, які потребують особливої уваги суспільства, 2013).

Водночас, зважаючи на складну соціально-економічну, політичну ситуацію та проведення у східних регіонах України антитерористичної операції, існує ризик значного збільшення сімей з дітьми та дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах і, як наслідок – зростання соціального сирітства та стрімкий ріст бездоглядності й безпритульності дітей. Окремою проблемою є невирішені соціальні, гуманітарні питання, пов'язані з дітьми вулиці ромської національності.

Загалом, основними причинами цього явища є: економічна криза, бідність сімей з дітьми, безробіття або надмірна зайнятість батьків; ослаблення сімейних традицій, збільшення розлучень, жорстоке поводження з дітьми; поширення алкоголізму, наркоманії, несприятливий мікроклімат у школі тощо.

Проблема бездоглядності і безпритульності дітей викликає занепокоєння через те, що такі діти часто не відвідують школу, через що мають низький рівень освіти. Як правило у них спостерігається затримка психічного розвитку, соціально-педагогічна занедбаність, низький рівень навчальної мотивації, самооцінки, пізнавальних процесів, запам'ятовування, низька концентрація уваги.

Звичними для бездоглядних і безпритульних дітей є прояви девіантної поведінки, яку вони вважають нормою. Часто бездоглядні та безпритульні діти зазнають насильства, жорстокого ставлення (як з боку однолітків, так і від старших осіб), переживають психічні травми, стреси. Особливості стану дітей, які пережили насильство та жорстоке поводження з ними, мають, такі характерні риси: агресивність, заляканість, страх, відчуття невпевненості, низьку самооцінку, тривожність, замкненість, недовіру до навколишніх, депресію, небажання говорити, спілкуватися, емоційну нестабільність.

Діти, що вештаються по вулиці і бродяжать не мають докорів сумління, що вони жебракують, вдаються до крадіжок, вчиняють інші протиправні дії. Їх приваблює: почуття свободи, яка реально проявляється у всездозволеності щодо вживання алкоголю, психоактивних речовин; відсутності норм і правил поведінки; безконтрольності; безвідповідальності та безкарності²⁹².

Виклад основного матеріалу. Вирішення проблеми безпритульності та бездоглядності, соціального захисту «дітей вулиці» в Україні здійснюється відповідно до Конституції України, Законів України «Про основи

²⁹² Л. Кривачук, *Актуальні проблеми соціально-правового захисту бездоглядних і безпритульних дітей: окреслення специфіки* //Л. Кривачук // Науковий вісник – 2014. Вип. 14 “Демократичне врядування” – 6с.

соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей»²⁹³. «Про освіту» «Про охорону дитинства»²⁹⁴. Конвенції

ООН про права дитини, Постанови Кабінету міністрів «Про затвердження «Основних напрямів запобігання бездомності до 2017 р.»²⁹⁵ та ін.

Зокрема, у Законах України «Про охорону дитинства», «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей» дається трактування понять «безпритульні діти», «реінтеграція бездомних осіб і безпритульних дітей». «Безпритульні діти» – це діти, які були покинуті батьками, самі залишили сім'ю або дитячі заклади, де вони виховувались і не мають певного місця проживання». «Реінтеграція бездомних осіб і безпритульних дітей – процес повернення бездомних осіб і безпритульних дітей до життя в суспільстві як повноправних його членів»²⁹⁶.

Відповідно до нормативно-правових документів, соціальний захист, підтримка та реінтеграція таких дітей здійснюється у спеціальних закладах: притулках для дітей служби у справах дітей (заклад для тимчасового перебування в ньому дітей віком від 3 до 18 років); центрах соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей (заклад для стаціонарного або денного перебування дітей віком від 3 до 18 років, які опинилися у складних життєвих обставинах); соціально-реабілітаційних центрах або дитячих містечках.

Більш детально охарактеризуємо особливості діяльності Притулку для дітей. Діяльність цієї установи здійснюється відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України Про Типове положення про притулок для дітей служби у справах дітей від 9 червня 1997²⁹⁷. Серед основних завдань притулку можна виділити такі: соціальний захист позбавлених сімейного виховання дітей, які опинилися в складних житлово-побутових умовах або залишили навчальні заклади; створення належних житлово-побутових і психолого-

²⁹³ Закон України Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей від 2005 р. (редакція станом на 09.12.2015 р.) [Електронний ресурс] // режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2623-15>

²⁹⁴ Постанови Кабінету Міністрів України Про Типове положення про притулок для дітей служби у справах дітей від 9 червня 1997 р. N 565 (редакція від 26.07.2016 р.) [Електронний ресурс] // режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/565-97-%D0%BF>

²⁹⁵ Захист дітей, які потребують особливої уваги суспільства [Електронний ресурс] : статистичний збірник за 2012 рік / Державна служба статистики України ; [відп. за вип. І. В. Калачова]. – К.: ДССУ, 2013. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

²⁹⁶ Закон України Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей від 2005 р. (редакція станом на 09.12.2015 р.) [Електронний ресурс] // режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2623-15>

²⁹⁷ Постанови Кабінету Міністрів України Про Типове положення про притулок для дітей служби у справах дітей від 9 червня 1997 р. N 565 (редакція від 26.07.2016 р.) [Електронний ресурс] // режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/565-97-%D0%BF>

педагогічних умов для забезпечення нормальної життєдіяльності дітей, надання їм можливості для навчання, праці та змістовного дозвілля.

У притулку знаходять прихисток діти, які: заблукали; були покинуті батьками або піклувальниками; жебракують і місце знаходження їх батьків не встановлено; залишилися без піклування батьків (усиновителів) або опікунів (піклувальників); залишили сім'ю чи навчальний заклад; вилучені уповноваженим підрозділом органу Національної поліції із сімей, перебування в яких загрожувало їх життю і здоров'ю; втратили зв'язок з батьками під час стихійного лиха, аварії, катастрофи, інших надзвичайних подій; не мають постійного місця проживання і засобів до життя, підкинуті та безпритульні діти; самі звернулися за допомогою до адміністрації притулку; відбували покарання у виді позбавлення волі на певний строк²⁹⁸.

На сьогодні проблема бездоглядності та безпритульності дітей висвітлена у багатьох наукових працях із соціальної педагогіки, соціальної роботи, психології: Причини виникнення соціального явища дитячої бездоглядності, безпритульності та механізми його локалізації розглядали Т. Алексєєнко, О. Безпалько, Л. Волинець, А. Капська, Л. Мардахаєв, Ф. Мустаєва та ін.; технології соціально-педагогічної роботи соціального педагога з дезадаптованими категоріями дітей досліджували Г. Бевз, Н. Заверико, І. Зверева, А. Капська, Л. Коваль, А. Мудрик, А. Поляничко, С. Харченко, С. Хлебик; питання профілактики негативних явищ у дитячому середовищі В. Оржеховська, І. Сидорук, В. Татушинський, І. Трубавіна, О. Тютюнник. Особливості діяльності притулків для дітей, організацію профілактичної, корекційно-виховної та психолого-педагогічної роботи з вихованцями притулків висвітлено у працях Л. Волинець, Д. Марцинишин, В. Оржеховської, Н. Павлик та інших науковців.

Більш детально проаналізуємо соціально-педагогічну діяльність, спрямовану на реінтеграцію дитини у соціум у Притулку для дітей служби у справах дітей Волинської облдержадміністрації (м. Рожище). Варто зазначити, що у 2016 р. (за рік) у Притулку перебувало 146 дітей. З них 89 дітей (60,1%) із сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах (батьки не працювали і відповідно не мали коштів на утримання дітей, зловживали спиртним, не займалися вихованням своїх дітей); 10 дітей (6,8%) – вихованці шкіл-інтернатів; 10 дітей (6,8%) – перебували під опікою і втікали з дому та навчального закладу; 4 дитини (2,7%) – знайдені на вулиці; інші діти із зовні благополучних сімей. Насторожує і той факт, що 98 дітей (68,7%) Притулку – це діти з неповних сімей.

З моменту потрапляння дитини в притулок його працівники: проводять психолого-педагогічні обстеження дітей, вивчають їх психологічний стан, умови життя і виховання у сім'ї, індивідуальні особливості розви-

²⁹⁸ Ibidem.

тку, особисті якості, інтереси, причини, які спонукали дитину самовільно залишити навчальний заклад чи втекти з дому; проводять індивідуальні та групові виховні заходи, психотерапевтичні заняття, на яких особливу увагу приділяють розвитку позитивних нахилів та інтересів, усуненню недоліків у поведінці дітей, встановленню дружних стосунків з дорослими та однолітками.

З метою реінтеграції дітей в суспільство, виконання завдань щодо розвитку позитивних нахилів та інтересів, усуненню недоліків у поведінці дітей, встановленню дружніх взаємовідносин з оточуючими людьми працівниками притулку проводяться різноманітні виховні заходи, індивідуальні та групові, психотерапевтичні заняття. Особлива увага приділяється різним видам арт-терапій: танцювальній, музикотерапії, малюванню, ліпленню, мандалотерапії, психогімнастиці. Оскільки у притулку достатньо велику частку складають діти з поведінковими порушеннями, порушеннями емоційно-вольової сфери, діти, що зазнали жорстокого поводження, для них арт-терапія є незамінною у процесі реінтеграції та корекції поведінки.

Урізноманітнити спілкування, форми, методи роботи з дітьми допомагають студенти-волонтери спеціальності «Соціальна педагогіка», «Соціальна робота» Педагогічного факультету Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Волонтерська діяльність студентів здійснюється відповідно до Закону України «Про волонтерську діяльність», «Про соціальні послуги», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» та ін.

Особливість волонтерського руху в сучасній Україні полягає в тому, що найбільш чисельною групою волонтерів, які працюють у соціальній сфері, є учнівська та студентська молодь, а діяльність, яку вони здійснюють, має соціально-педагогічний характер. Студенти-волонтери є реальним кадровим потенціалом соціальних установ, оскільки їх цікавлять здебільшого ті види соціальної роботи, які безпосередньо пов'язані з майбутньою професією.

Участь майбутніх фахівців у волонтерському русі дає їм змогу випробувати свої можливості в оволодінні фахом, набути професійні уміння і навички, зробити особистий внесок у вирішення соціальних проблем. Разом з тим, волонтерська діяльність є однією з найефективніших форм роботи з дітьми та молоддю за методом «рівний-рівному».

Одним з основних напрямів волонтерської діяльності, визначених у Законі України Про волонтерську діяльності є надання волонтерської допомоги з малозабезпеченим, безробітним, багатодітним, бездомним, безпритульним, особам, що потребують соціальної реабілітації.

Перед початком роботи студентів-волонтерів з вихованцями Притулку ми провели опитування щодо з'ясування категорії людей, з якими вони

бажають працювати та напрямів їх волонтерської роботи. Результати відповідей відображені на рис. 1.

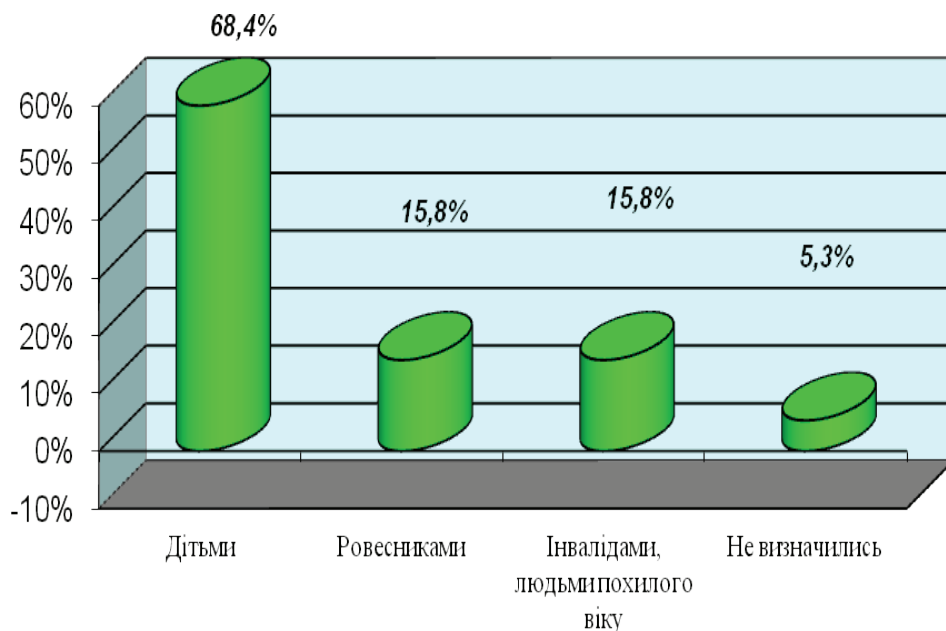

Рис. 1. Категорії людей, з якими бажають працювати волонтери

Результати опитування показали, що 68,4% респондентів бажали працювати з дітьми, серед яких: діти-сироти та діти позбавлені батьківського піклування, діти з обмеженими можливостями, бездоглядні та безпритульні; 15,8% готові працювати з ровесниками; 15,8% – інвалідами та людьми похилого віку і тільки 5,3% опитаних не визначились.

Пріоритетні напрями роботи волонтерів подаємо на рис. 2.

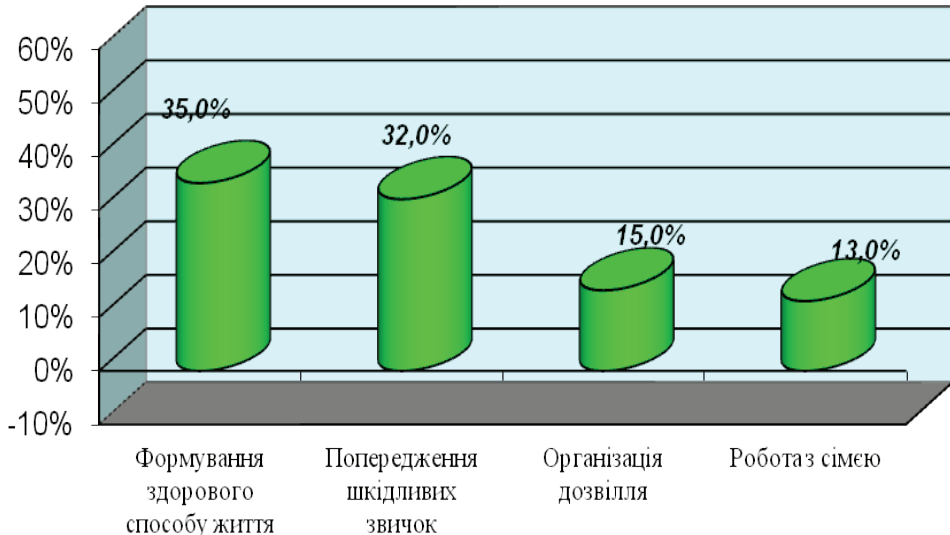

Рис 2. Напрями роботи волонтерів

В результаті опитування з'ясувалося, що 35% волонтерів цікавить освітньо-профілактична робота за напрямом: формування здорового способу життя у дітей та молоді; 32% цікавить робота з попередження шкідливих звичок; 15% прагнуть працювати у сфері організації дозвілля; 13% – робота із сім'ями які опинилися в складних життєвих обставинах та, зокрема, дітьми бійців АТО та їх сім'ями.

Враховуючи бажання та інтереси студентів-волонтерів працювати з бездоглядними та безпритульними дітьми, ми сформували групу та залучили їх до роботи з вихованцями притулку.

Вивчивши особисті справи дітей та провівши анкетування серед вихованців, ми з'ясували, що більшість опитуваних неповнолітніх мають повні сім'ї – 46% (12 дітей), 50% (13 дітей) із загальної кількості мають неповні сім'ї, 1 дитина (3,8%) не має батьків взагалі та проживає з бабусею.

З відомостей про біологічних батьків дітей, які перебувають в притулку, ми дізналися, що у 11,5% (3 дітей) один з батьків має судимість, у 53,8% (14 дітей) в сім'ї вживають алкоголь. Дана статистика ілюструє, що більшість сімей опинилися в складних життєвих обставинах по причині надмірного вживання алкоголю та продукують бездоглядних і безпритульних дітей а звідси, і негативний вплив на дітей. Це підтверджується такими статистичними даними: 34,6% дітей притулку вживали алкоголь і 23% палили і вживали алкоголь, тобто 57,6% або більша частина опитуваних дітей вживають алкоголь і вважають це нормою.

Враховуючи вищезазначене, можна стверджувати, що алкоголізм хоча б одного з членів сім'ї можна розглядати як чинник виходу опитуваних дітей на вулицю, оскільки в таких сім'ях батьки частіше всього не працюють, ведуть аморальний спосіб життя і не можуть забезпечити дитині належної уваги й підтримки.

Досліджуючи наявність друзів у дітей одна дівчинка заявила, що найкращий її друг – котик, за яким вона дуже сумує. Однак у більшості дітей (84,6%) друзі є, але їх спілкування та спільна діяльність не містять навчальні та пізнавальні інтереси. Як проводять діти свій вільний час подано на рис. 3.

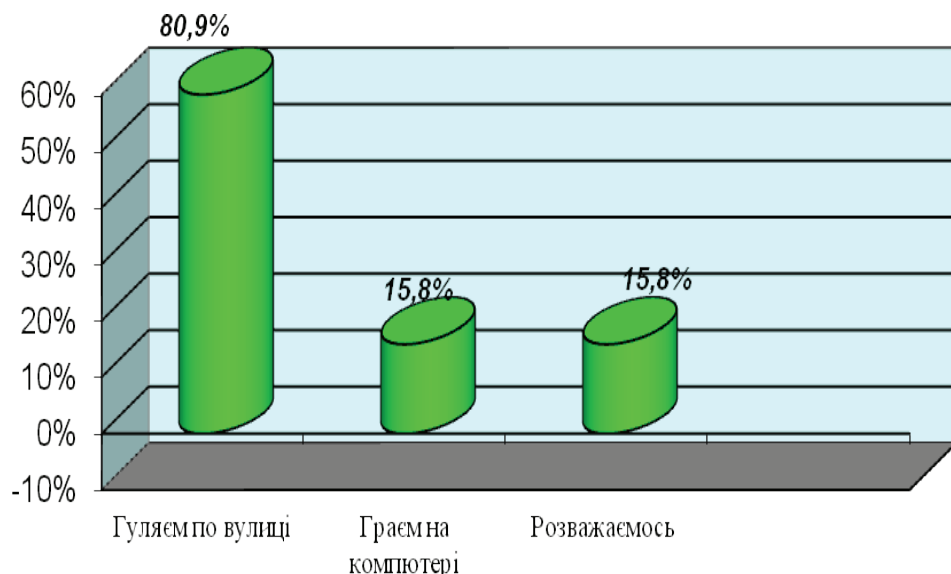

Рис. 3. Форми проведення вільного часу дітьми

Відповіді вихованців притулків дозволяють нам стверджувати, що 80,9% респондентів обмежується вештанням по вулиці, 15,8% – грою на комп'ютері, 5,3% – проведенням часу в розважальних закладах. Варто зазначити, що діти не обмежувалися своїм вільним часом, а перебували там під час навчальних занять та в нічні години. Нас вразила відповідь вихованця Притулку Миколи, який на запитання батьківського контролю на його відсутність у нічний час вдома відповів, що батьки зовсім не цікавляться коли він повертається додому. Він сам встановив собі межу – не пізніше 02 години ночі. З цього прикладу можна зробити висновок, що за належної підтримки та допомоги, підліток може стати самостійною і успішною особистістю.

Варто також зазначити, що діти дуже часто у своїх вчинках наслідують родичів та ровесників (73%). У більшості випадків діти ідеалізують

своїх батьків та рідних, навіть якщо перед цим їх били та ображали. Характеристики, які впливають на бажання дітей бути на них схожими, різні – «вміє багато всього», «добрий», «має характер», «веселий». Дівчата серед рис свого ідеалу часто зазначають зовнішні ознаки: «гарний одяг», «зовнішність», «зачіска», що вказує на складне матеріальне становище даної дитини.

Причиною втечі дитини з дому у більшості випадків були батьки (38,5%): батьки били, сварилися, кричали та ображали; 15% відмітили, що їх приваблює вулиця; 10% – через стосунки з бабою; 20% не можуть обґрунтувати свої вчинки.

Враховуючи результати дослідження, ми розробили Програму реінтеграції вихованців притулку в соціум. Розроблена нами програма складалася із таких тематичних напрямів діяльності: «Ставлення до себе та оточуючих», «Подолання шкідливих звичок», «Формування здорового способу життя», «Торгівля людьми: реалії та ризики».

«Ставлення до себе»

У процесі бесід, вправ та ігор стимулювали дітей до пізнання самого себе, підвищення самооцінки, формування і них відповідального ставлення до своєї зовнішності, здоров'я, наголошувалося на тому, що гігієна є основою здоров'я людини.

Зокрема, вправа «Вірші про себе» сприяла заглибленню дітей у власний внутрішній світ і уявлення себе, свого місця в подальшому житті. Вправа виконувалась індивідуально у комфортній та затишній атмосфері. Дітям пропонувалось зайняти зручні для них місця та зберігати тишу в приміщенні. Після закінчення творчої роботи учасники за бажанням зачитували власні вірші. Якщо діти не виявляли такого бажання, волонтери просили покласти вірші на середину кола, після чого волонтер зачитував їх вголос, а діти відгадували автора.

Гра «Чарівна лавка» була спрямована на уявлення про себе, про свої особливості та мотивації до особистісних змін на краще; допомагала замислитися над життєвими цінностями.

Дітям пропонувалося зручно влаштуватися, розслабитися, уявити, що вони йдуть по вузькій стежинці через ліс, озирнутися навкруги, придивитися темно чи світло у лісі, які лунають звуки і що вони відчувають. Уявити будиночок, до якого вони входять і бачать всюди полиці, ящики, коробки – це стара чарівна лавка. Дітям пропонувалося придбати щось, але не речі, а риси характеру, здібності – все, що вони бажали. Однак було одне правило – за кожну рису, бажання, вони мали віддати щось, іншу рису або

ж від чогось відмовитися. Цінність цієї гри полягає у тому, що волонтер у процесі гри проводив терапевтичну роботу відносно життєвих цінностей.

«Подолання шкідливих звичок»

Враховуючи те, що підготовка майбутніх соціальних педагогів здійснюється з урахуванням їх готовності щодо: пропаганди здорового способу життя; профілактики шкідливих звичок (тютюнопаління, вживання психоактивних речовин, алкоголю); організації і забезпечення соціально-психологічної, педагогічної допомоги та корекції дітям з адиктивною поведінкою (Сидорук, 2010) студенти професійно здійснювали просвітницько-профілактичні заходи в рамках цього напрямку. Вони проводили бесіди, тренінгові заняття про негативний вплив паління, алкоголю та наркотичних речовин на організм людини та суспільства в цілому. Розглядаючи питання «Паління та його негативний вплив», «Алкоголь та його негативний вплив», «Наркотичні речовини та їх негативний вплив», ми застосовували метод мозкового штурму. При розгляді кожного з цих питань діти ділилися на 3 підгрупи: 1 підгрупа обговорювала та описувала поняття паління та його вплив на організм людини; 2 підгрупа – обговорювала та описувала поняття паління та його вплив на людей які не палять, а знаходяться біля курця; 3 підгрупа обговорювала та описувала вплив паління на суспільство. Ведучий-волонтер узагальнював напрацьований матеріал та видавав вихованцям притулку інформаційний буклет щодо цих явищ. Досить ефективним виявився перегляд мультфільму «Правда про наркотики».

«Формування здорового способу життя»

Враховуючи те, що бездоглядні та безпритульні діти втягуються в сексуальні стосунки з 12–13 років, що сприяє поширенню захворювань, які передаються статевим шляхом (зокрема ВІЛ/СНІД) та формує брутальне ставлення до стосунків чоловіка й жінки, їх майбутніх сімейних взаємин волонтери акцентували свою увагу на репродуктивному здоров'ї дівчинки, профілактиці ВІЛ-СНІДу демонструючи мультфільм «Коли дівчинка стає дорослою».

«Торгівля людьми: реалії та ризики»

Отримавши знання під час тренінгів з даної проблематики (Корпач, 2014) волонтери досить професійно розкрили різні форми експлуатації, причини загострення проблеми торгівлі людьми, озброювали дітей навичками безпечної поведінки в різних життєвих ситуаціях. Було наголошено на тому,

що саме діти та молодь котрі не мають ще достатньо життєвого досвіду, часто стають об'єктом торгівлі людьми та продемонстрували документальний фільм «Життя на продаж», «Твоя обізнаність – твоя безпека».

Варто зазначити, що соціально-педагогічна робота з вихованцями притулку потребує активних, діяльнісних, яскравих форм взаємодії, частой зміни видів діяльності, вона повинна бути водночас і соціально-педагогічною – виховною, і психологічною – діагностуючо-коригуючою. Саме тому досить ефективними були заняття з елементами тренінгу. Враховуючи специфіку даного закладу, проводити тренінг у класичній формі важко з наступних причин:

- діти в притулку знаходяться тимчасово;
- склад групи постійно змінюється, приходять нові діти, тому проводити серію занять у звичайному вигляді не ефективно;
- діти займаються з психологом та соціальним педагогом з великим бажанням, але в притулку вони знаходяться не завжди добровільно, і це впливає на особливості організації занять.

Враховуючи настороженість, недовіру, замкнутість дітей, для налагодження контакту з ними волонтери використовували різноманітні ігри. Для знайомства та розминки: «Цип-цап», «Рухливі крапки», «Ланцюжок сміху»; для зняття емоційної напруги: «Подорож у чарівний ліс», «Емоції та ситуації», «Зачаравоні», «Розмова через скло» та ін.

Висновок

Завдяки впровадження нашої Програми у навчально-виховний процес Притулку діти навчилися краще розуміти інших, цінувати їхні людські якості, у них почала розвиватись здатність до спілкування та продуктивної взаємодії. У спільній діяльності вони почали проявляти підтримку і довіру у взаємодії з дорослими та іншими дітьми. У них почала підвищуватися самооцінка, розвиватись здатність розуміння самих себе, відновлюватись емоційна рівновага, формуватись установки на здоровий спосіб життя.

Для закріплення та розвитку результатів потрібна ще клопітка робота з батьками та іншими посадовими особами тих установ у які потраплять діти після Притулку.

Література

- Захист дітей, які потребують особливої уваги суспільства [Електронний ресурс] : статистичний збірник за 2012 рік / Державна служба статистики України ; [відп. за вип. І. В. Калачова]. – К. : ДССУ, 2013. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
- Закон України Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей від 2005 р. (редакція станом на 09.12.2015 р.) [Електронний ресурс] // режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2623-15>
- Кривачук, Л. (2014). Актуальні проблеми соціально-правового захисту бездоглядних і безпритульних дітей: окреслення специфіки / Л. Кривачук // Науковий вісник. – Вип. 14 “Демократичне врядування”. – 6 с.
- Корпач, Н. (2014). Просвітницька діяльність волонтерів щодо протидії торгівлі людьми / Н. Корпач, С. Олешак // Педагогіка // Збірник наукових праць [Матеріали У Міжнародної науково-практичної конференції науковців, аспірантів та студентів «Актуальні проблеми соціальної педагогіки, початкової та дошкільної освіти» (14 травня 2014 р.)] / за ред. П. М. Гусака, Н. І. Корпач. – Луцьк: П. П. Іванюк, 2014. – С. 147–151.
- Постанови Кабінету Міністрів України Про Типове положення про притулок для дітей служби у справах дітей від 9 червня 1997 р. N 565 (редакція від 26.07.2016 р.). [Електронний ресурс] // режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/565-97-%D0%BF>
- Сидорук, І. (2010). Професійна компетентність майбутнього соціального педагога – превентолога / І.Сидорук // Вісник Глухівського державного педагогічного університету: [зб. наук. праць]. – Випуск № 15. Частина II – Глухів: ГНПУ ім. О. Довженка, – С. 61–64. – (Серія: Педагогічні науки).

Резюме

Реінтеграцію безпритульних і бездоглядних дітей в суспільство визначено одним із пріоритетних напрямів державної політики в Україні. На державному рівні прийнято низку нормативно-правових актів на основі яких функціонують спеціальні заклади для перебування дітей які опинилися в складних життєвих обставинах: притулки для дітей служби у справах дітей; центри соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей; соціально-реабілітаційні центри або дитячі містечка.

Суттєва роль у соціальному захисті та вихованні безпритульних дітей відводиться притулкам для дітей. Основне завдання, яке стоїть перед педагогами притулку, полягає у наданні знань, умінь і навичок дітям, які

сприятимуть засвоєння ними певних соціальних ролей у системі суспільних стосунків: сімейних, професійних, громадських.

На допомогу працівникам притулку приходять студенти волонтери, які за методом «рівний-рівному» допомагають дітям пізнати себе; сформувати уявлення про здоровий спосіб життя; шкоду тютюнопаління, алкоголю, вживання наркотичних препаратів і для особистого здоров'я і для суспільства.

Ключові слова: Бездоглядні діти, безпритульні діти, притулок для дітей, реінтеграція, студенти-волонтери.

ABSTRACT

Reintegration of the homeless and neglected children in society is one of the priorities of the state policy in Ukraine. a number of normative-legal acts on the basis of which operate special institutions for children who are in difficult life circumstances adopted at the state level. These institutions are: orphanages for children of service for children's Affairs; centers of social-psychological rehabilitation of children of service for children; social rehabilitation centers or children's camps.

A significant role in social protection and education of street children is given shelters for children.

The main challenge to the teachers of the orphanage is to provide the knowledge and skills of children, which will contribute to the assimilation of certain social roles in the system of social relations: family, professional, social.

The students volunteers come to help shelter workers, who help children to know themselves on a method "equal-equal". They help to form an idea of healthy lifestyles. They help to form an idea of the dangers of Smoking, alcohol, using of narcotic drugs and personal health and to society.

Keywords: neglected children, homeless children, shelter for children, reintegration, student volunteers.